

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.IV.10.037/2025/5.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

Véghegy dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperesek:

név (cím) I. rendű,

név1 (cím1) III. rendű,

név2 (cím2) IV. rendű,

név3 (cím3) V. rendű,

név4 (cím4) VI. rendű,

név5 (cím5) VII. rendű,

név6 (cím6) VIII. rendű,

név7 (cím7) IX. rendű,

név8 (cím8) X. rendű,

név9 (cím9) XI. rendű,

név10 (cím10) XII. rendű,

név11 (cím11) XIII. rendű,

név12 (cím12) XIV. rendű,

név13 (cím13) XVI. rendű,

név14 (cím14) XVII. rendű

A IV. és VI. rendű felperes képviselője:

Kishonti és Kricskovics Ügyvédi Iroda (cím15; ügyintéző: Dr. Kishonti Attila ügyvéd)

Az alperes:

név15 (cím16)

Az alperes képviselője:

Ormai, Papp, Czike és Társai CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang LLP Ügyvédi Iroda
(cím17; ügyintéző: Dr. Papp Erika ügyvéd)

Bálint György Rudolf Ügyvédi Iroda (cím18; ügyintéző: Dr. Bálint György Rudolf ügyvéd)

Köhler Ügyvédi Iroda (cím19 ügyintéző: Köhler Andreas Richard ügyvéd)

A per tárgya:

Elmaradt munkabér megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A IV. és VI. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.134/2024/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 21.M.70.953/2021/123.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.134/2024/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy az 595.290 (ötszázkilencvenötezer-kettőszázkilencven) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás

[1] A IV. rendű felperes 1998. november 1-től, a VI. rendű felperes 2001. január 1-től eladó-pénztáros munkakörben állt munkaviszonyban az alperessel. 2007. szeptember 1. és 2009. szeptember 30. közötti időszakban az alperes Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2A Terminál név16 üzletében végezték a munkájukat egyenlőtlen, naponta változó munkaidő beosztásban. A IV. rendű felperes személyi alapbére 2007. szeptember 1. és 2008. február 29. között 123.000 forint, a VI. rendű felperesé 95.000 forint, 2008. március 1. és 2009. szeptember 30. között mindkettőjüké 190.000 forint volt. A VI. rendű felperes munkaviszonya az alperesnél 2011. december 27-én megszűnt.

[2] Az alperesnél az név17 szakszervezet indítványára 2009-ben munkaügyi ellenőrzés történt, melynek alapján az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelőség (a

továbbiakban: OMMF) a 2009. november 19. napján kelt számú számú határozatával az alperest arra kötelezte, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelő módon közölje a munkavállalók munkaidő beosztását, biztosítson megfelelő mértékű szabadságot és ellentételezze a munkavállalók munkaidő-beosztástól eltérő (rendkívüli) munkavégzését, valamint 1.100.000 forint munkaügyi bírsággal sújtotta. A határozat megállapította, hogy az alperesnél a munkaidő-beosztások közlésének nem megfelelő gyakorlata áll fenn, az alperes a munkaidő beosztástól eltérő időben végzett munkát rendkívüli munkaidőként nem tartotta nyilván, ami miatt a munkavállalókat anyagi hátrány érthette.

[3] A IV. és VI. rendű felperes 2012. november 28-án keresetet nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon a 2006. április 1-jétől 2009. szeptemberéig terjedő időszakban felmerült rendkívüli munkáért járó díjazás megfizetése iránt. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 23.M.4754/2012/80. számú – 2016. november 25. napján meghozott – ítéletével a IV. és VI. rendű felperes keresetét elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy követelésük a per során bizonyítékokkal nem került kellően alátámasztásra.

[4] A IV. és VI. rendű felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 6.Mf.680.474/2018/6. számú részítéletével az elsőfokú ítéletet részben hatályon kívül helyezte, azt részítéletnek tekintette azzal, hogy a IV. és VI. rendű felperes kereseti követelésének 2007. szeptember 1-jei időpontot megelőző részében való elutasítását helybenhagyta. Részítélete indoklásában kifejtette, hogy a IV. és VI. rendű felperes 2007. szeptemberét megelőzően előterjesztett kereseti követelése elévült, az ezt követő időszakot érintően az elsőfokú bíróságot a megismételt eljárásban további bizonyítás lefolytatására kötelezte. A másodfokú részítéletet a Kúria az Mfv.II.10.190/2019/4. számú határozatával hatályában fenntartotta.

A felperesek keresete és az alperes ellenkérelme

[5] A megismételt eljárásban a 2006. április 1-től 2009. szeptember 30-ig tartó időszakra a IV. rendű felperes 3.733.218 forint, a VI. rendű felperes 3.221.705 forint elmaradt munkabér és ezen összegek késedelmi kamata, valamint perköltségük megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

[6] Az alperes az ellenkérelmében a 2007. szeptember 1-től 2009. szeptember 30-ig terjedő időszakra nézve a IV. rendű felperes esetében 510.860 forint, a VI. rendű felperes esetében 491.190 forint rendkívüli munkabér követelést elismert, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[7] A Fővárosi Törvényszék a 21.M.70.953/2021/123. számú ítéletével kötelezte az alperest a IV. rendű felperes részére 510.860 forint munkabér, a VI. rendű felperes részére 491.190 forint munkabér és ezen összegek után 2008. október 10-től a kifizetésig számított késedelmi kamat megfizetésére. Ezt meghaladóan a IV. és VI. rendű felperesek keresetét elutasította. Kötelezte a IV. rendű felperest 224.457 forint + áfa, a VI. rendű felperest 225.440 forint + áfa perköltség megfizetésére. Kötelezte az alperest 60.122 forint eljárási illeték

megfizetésére, megállapítva, hogy a IV. és VI. rendű felperesekre eső eljárási illetéket a magyar állam viseli. Kötelezte az alperest a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására 344.172 forint szakértői díj megfizetésére és megállapította, hogy a IV. és VI. rendű felperesre eső szakértői díjjal felmerült eljárási költség fennmaradó részét a magyar állam viseli.

[8] Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét részben találta megalapozottnak. Döntését a követelés esedékessége idején hatályban volt, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 147. § (1)-(3) bekezdéseire alapította.

[9] A megismételt eljárásra a másodfokú bíróság által előírt bizonyítás részeként a perben releváns időszakra beszerezte a IV. és VI. rendű felperes rendelkezésre álló munkaidő beosztásait, amelyek 2007 szeptemberétől 2008 decemberéig, valamint 2009 februárjától szeptemberéig terjedő időszak vonatkozásában voltak fellelhetőek. Beszerezte továbbá az alperes informatikai rendszerében tárolt munkaidő nyilvántartásokat, túlóra igazolásokat és bérkartonokat, valamint az egyes terminálokra érvényes beosztási műszakok pontos időkereteit tartalmazó kimutatást. A felperesi bizonyítási indítványra kirendelt informatikai szakértő véleménye alapján megállapította, hogy a perbeli időszakban az informatikai rendszer védelmi hiányossága miatt elviekben nem volt kizárható az ujjlenyomat olvasóval nyert munkakezdési és munkavégzési adatokban történő utólagos módosítás lehetősége, azt azonban, hogy ténylegesen történt-e módosítás és amennyiben igen, mi volt az eredeti adatok tartalma, szakértői módszerrel megállapítani nem lehetett.

[10] Ezt követően a IV. és VI. rendű felperes indítványára az alperes által becsatolt munkaidő adatok és a rendelkezésre álló beosztások, bérkartonok és túlóraigazolások összevetésére kirendelt könyvszakértő véleménye alapján megállapította, hogy a IV. rendű felperes ebben az időszakban 442 óra időtartamban végzett munkát úgy, hogy a beosztás szerinti munkanapján, azonban nem a beosztása szerinti időszakban dolgozott. Ennek ellentételezéseként az 50 %-os bérpótlék figyelembevételével 203.230 forint rendkívüli munkadíjra lett volna jogosult. Megállapította továbbá, hogy a IV. rendű felperes 302 óra 37 perc időtartamban olyan munkanapokon dolgozott, amelyekre eredeti beosztása szerint nem volt beosztva. Ennek ellentételezéseként 100 %-os bérpótlék figyelembevételével 294.672 forint rendkívüli munkadíjra lett volna jogosult. Ezen túlmenően a munkaidőkerete szerint irányadó óraszámokon felül a IV. rendű felperes túlmunkát nem végzett. Ezzel szemben az alperes a teljes időszakban a IV. rendű felperes részére 6.477 forint rendkívüli munkavégzésért járó munkabért fizetett ki, ezért a szakértői vélemény szerint további 490.439 forintra ($203.230 + 294.672 - 6.477 =$) lett volna jogosult.

[11] A kirendelt könyvszakértő a 2007. szeptembere és 2008. decembere között, valamint 2009 februárjától szeptemberéig teljeskörűen rendelkezésre bocsátott munkaügyi dokumentumok alapján megállapította, hogy a VI. rendű felperes ebben az időszakban 349 óra 50 perc időtartamban végzett úgy munkát, hogy a beosztás szerinti munkanapján, azonban nem a beosztása szerinti időszakban dolgozott. Ennek ellentételezéseként az 50 %-os bérpótlék figyelembevételével 182.065 forint rendkívüli munkadíjra lett volna jogosult. Megállapította továbbá, hogy a VI. rendű felperes 277 óra 02 perc időtartamban végzett munkát olyan munkanapokon, amelyekre az eredeti beosztása szerint nem osztották be. Ennek ellentételezéseként 100 %-os bérpótlék figyelembevételével 274.662 forint rendkívüli munkadíjra lett volna jogosult. Az adott időszak alatt a munkaidőkerete szerint irányadó óraszámokon felül a VI. rendű felperes 2009 második negyedévében végzett túlmunkát 13 óra 13 perc erejéig, melyre tekintettel 22.910 forint rendkívüli munkadíjra lett volna jogosult. Ezzel szemben a teljes időszakra nézve a VI. rendű felperes részére csupán 8.096 forint rendkívüli munkavégzésért járó munkabér került számfejtésre. Mindebből a kirendelt szakértő megállapította, hogy az alperes a VI. rendű felperes részére a 2007 szeptembere és 2008.

decembere, továbbá a 2009. február és szeptembere közötti időszakra $(182.065 + 274.662 + 22.910 - 8.096 =)$ 471.543 forinttal kevesebb rendkívüli munkadíjat fizetett meg, mint amennyi jogszerűen járt volna neki.

[12] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az alperes a szakértői véleményben foglaltakat elfogadta. A felperesek képviselője úgy nyilatkozott, nem vitatja, hogy a perben kirendelt szakértő a rendelkezésre álló adatok alapján helyes számítást végzett a 2007. szeptember 1. és 2009. szeptember 30. közötti időszakot érintően a rendkívüli munkadíj összegére nézve. Érvelése szerint a kirendelt szakértő azonban hiányos adatokkal dolgozott, és így a IV. rendű felperesnek 11 hónapra, a VI. rendű felperesnek hét hónapra egyáltalán nem számolta ki a rendkívüli munkadíj összegét.

[13] Nem fogadta el a felperesek azon érvelését, hogy az alperes a munkaügyi dokumentumokat nem vezette megfelelően, az informatikai szakértő pedig kimutatta, hogy a jelenléti nyilvántartások adatai manipulálhatóak voltak, ezért nem a rendelkezésre álló munkaügyi dokumentumok alapján kiszámolt, hanem a teljes kereset szerinti összegben való marasztalás a megalapozott döntés. Rámutatott, hogy a bírói gyakorlat szerint a megbízható munkaügyi dokumentumok hiányában a bíróság a tényleges munkaidőt mérlegeléssel, egyéb bizonyítékok figyelembevételével is megállapíthatja, ehhez azonban a IV. és VI. rendű felperesnek egyéb bizonyítékokkal kellett volna igazolnia, hogy nem akkor végzett munkát, amiről a perben bemutatott jelenléti ívek tanúskodnak. A munkavégzési idő munkaügyi dokumentumoktól eltérő tartalommal való megállapításához nem elég egy olyan általános jellegű állítás a munkavállaló vagy tanú részéről, hogy az alperes alkalmazottai nagyon sokat dolgoztak, állandóan a beosztásuktól eltérő időpontban hívták be őket, és bizonyossággal minden egyes hónapban többletmunkát végeztek. A IV. és VI. rendű felperesnek kellett volna hitelt érdemlő olyan bizonyítékot feljárnania, amitől egyedileg beazonosítható, hogy a perrel érintett időszakban mely napokon, mettől meddig dolgozott. Egyéb, a IV. és VI. rendű felperes által felkínált bizonyíték hiányában a tényleges munkaidő megállapításánál az alperes által csatolt munkaügyi dokumentumok adataiból tudott kiindulni.

[14] A szakértő számításainak eredményét a IV. és VI. rendű felperes a meghosszabbított határidőn belül nem vitatta, konkrét hibákat nem mutatott ki. A magánszakértői vizsgálatra alapított összegszerű nyilatkozatában és annak mellékleteiben nem merült fel olyan adat, ami a kirendelt könyvszakértő számításainak helyességét megkérdőjelezte volna. Hangsúlyozta, hogy a felperesek által igénybe vett közreműködő a perben rendelkezésre álló munkaügyi iratok alapján a felperesek vonatkozásában ugyanakkora összegű rendkívüli munkadíjat látott dokumentumokkal alátámasztottnak, mint a kirendelt könyvszakértő.

[15] Megjegyezte, hogy a felperesek által igénybe vett közreműködő számításai nem gyengítették, hanem éppen ellenkezőleg, erősítették a kirendelt perbeli szakértő véleményének hitelét, azt leszámítva, hogy a 2009 januári beosztásokon kívüli hiányzó dokumentumokra tett észrevételek minden ténybeli alapot nélkülöznek. Mindez feltehetően a kirendelt szakértő véleményének VI.1.b. pontjában foglalt táblázat alatti megjegyzés hiányos, pontatlan idézéséből és félreértelmezéséből ered. 2009 januárját leszámítva minden egyes hónapra ugyanis rendelkezésre álltak a beosztások, a munkaidő nyilvántartások, a bérkartonok, és a túlóra igazolások. Ezek adatait összevetve és értékelve számította ki a perbeli szakértő a IV. és VI. rendű felperes részére igazolhatóan járó rendkívüli munkadíj összegét. Továbbá a hiányzó dokumentumok esetében is becslésre kizárólag azon hónapok eredményei alapján van lehetőség, amely adatok rendelkezésre állnak. A perbeli esetben kizárólag 2009 január hónapja vonatkozásában hiányoztak a megfelelő munkaügyi dokumentumok, ezért egyetértett az alperessel, hogy az erre a hónapra járó rendkívüli munkadíj összegének a mérlegelésénél a perbeli időszak többi hónapjában végzett túlmunka átlagos értéke az irányadó. Ezért a rendkívüli munkadíj összegét az alperes indítványának

megfelelően a 2009 januári hónap vonatkozásában a dokumentumokkal lefedett 24 hónap adataiból számolva, a kirendelt szakértő szakvéleményének alapul vételével a IV. rendű felperes esetében 20.434 forintban, a VI. rendű felperes esetében 19.647 forintban tartotta megalapozottnak.

[16] Mindezek alapján az aggálytalannak talált könyvszakértői véleményben foglalt megállapításokat elfogadta és a IV. rendű felperes esetében a szakértő által kiszámított 490.426 forinthez hozzászámítva 20.434 forintot, így 510.860 forintban, a VI. rendű felperes esetében a szakértő által kiszámított 471.543 forinthez hozzászámítva 19.647 forintot, így 491.190 forintban állapította meg a marasztalási összegeket. Alaposnak találta a IV. és VI. rendű felperes késedelmi kamat iránti követelését, amelynek kezdő időpontját középátlagos időpontban (2008. október 10.) állapította meg.

[17] A 2007 szeptemberét megelőző időszakra előterjesztett követelést elutasította, mivel a Fővárosi Törvényszék 6.Mf.680.474/2018/6. számú részítélete jogerősen megállapította, hogy ezen időszakra a felperések követelése elévült.

[18] Nem adott helyt újabb informatikai szakértő kirendelésére tett felperesi indítványnak. Az informatikai szakértő a kirendelésnek eleget tett, a véleményből egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy a szakértő teljeskörűen ellenőrizte a helyszínen az alperes informatikai rendszerét és ez alapján állapította meg, hogy az alperes által rendelkezésre bocsátott adatokon túl más adat az alperes informatikai rendszereiből a perben releváns időszakra nem rekonstruálható. Mindezeket túl megjegyezte, hogy amennyiben nem az alperes által rendelkezésre bocsátott munkaidő nyilvántartási adatokból számolna, a keresetét teljes egészében el kellene utasítani, mert a IV. és VI. rendű felperes a munkaidő adataira vonatkozó más figyelembe vehető bizonyítékot a per során felajánlani nem tudott.

[19] A IV. és VI. rendű felperések fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2.Mf.31.134/2024/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében helybenhagyta. Kötelezte a IV. rendű felperest 40.279 forint + áfa, a VI. rendű felperest 34.131 forint + áfa másodfokú perköltség megfizetésére.

[20] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában rámutatott arra, hogy a Fővárosi Törvényszék a 6.Mf.680.474/2018/6. számú részítéletében már rögzítette, hogy a perben a felperéseket – így a IV. és VI. rendű felperest is - terhelte annak bizonyítása, hogy az alperessel fennállt munkaviszonyuk alatt az általuk megjelölt időtartamban rendkívüli munkát végeztek és ennek ellenértékét az alperes nem fizette meg. Az így meghatározott bizonyítási teher nem fordult meg, azonban a perbeli követelés elbírálásához szükséges rendes és rendkívüli munkavégzést tartalmazó munkáltatói nyilvántartás vezetése a régi Mt. 140/A. §-a értelmében a munkáltató kötelezettsége volt. Az egységes bírói gyakorlat szerint (BH2009.120., BH2015.232.) e kötelezettség elmulasztását lehetett az alperes terhére értékelni, amely azonban nem eredményezi, hogy a munkavállaló mentesülne az általa teljesített rendkívüli munkavégzés bizonyítására vonatkozó kötelezettsége alól.

[21] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a IV. és VI. rendű felperések a keresetüket a birtokukban lévő beosztások és az általuk készített feljegyzések alapján állították össze, és azt állították, hogy az alperes ujjlenyomat leolvasó alapján készített munkaidő nyilvántartása nem hiteles. Ennek bizonyítása érdekében informatikai szakértői vizsgálatot indítványoztak.

[22] A jogerős ítélet rámutatott arra, hogy az alperes munkaidő nyilvántartása az 1990/8. (XI. 30.) számú ügyvezetői igazgatói utasítás alapján létrehozott ujjlenyomat-leolvasó rendszeren alapult, amely rögzítette a munkavállalók érkezésének és távozásának időpontját és ennek alapján automatikusan kiszámolta a ledolgozott időt, valamint azt, hogy abból mennyi esett az adott műszak időtartamára. Az ujjlenyomat-leolvasó rendszeren alapuló

munkaidő nyilvántartásból készült el a „Jelenléti Ív Tételes” elnevezésű elektronikus nyilvántartás.

[23] A felperesek javaslatára bevont informatikai szakértő a kirendelésnek megfelelő helyszíni vizsgálat elvégzését követően arra a következtetésre jutott, hogy utólagos adatmódosítások szakértői bizonyossággal nem voltak megállapíthatóak és nem merült fel adat arra sem, hogy azok utólagosan módosításra kerültek. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az informatikai rendszer „manipulálhatóságának” lehetősége egyébként sem jelenti azt, hogy az alperes az adatokat megváltoztatta és ilyen konkrét, a IV. és VI. rendű felperes munkavégzéséhez kapcsolódó állítás nem hangzott el, illetve értelemszerűen nem is igazolódott.

[24] A jogerős ítélet rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróság felhívása alapján a felperesek jogi képviselőjének a 49. sorszámú jegyzőkönyvben tett nyilatkozata alapján a kirendelt igazságügyi könyvszakértő a rendelkezésre álló munkaidő nyilvántartási és beosztási adatok felhasználásával vizsgálta a kereseti kérelem összecszerúságának megalapozottságát. A jogi képviselő azon nyilatkozatát, amely szerint „ha a könyvszakértő által feltárt különbség nem felelne meg annak a nagyságrendnek, amit mi jogosnak gondolunk, akkor azt nem fogjuk elfogadni” olyan feltételnek tekintette, amelyet az eljárási szabályok nem ismernek.

[25] Mindezek alapján a könyvszakértői vélemény adatait elfogadva egyetértett az elsőfokú bíróság által a kereseti kérelem részleges megalapozottságát megállapító döntésével. Rámutatott arra, hogy a rendkívüli munka ellenértéke iránti kereseti kérelem esetén a bizonyítási kötelezettség nemcsak arra vonatkozik, hogy egy adott napon a munkavállaló részéről munkavégzés történt, bizonyítani szükséges a teljesített óraszámot is. A perbeli esetben a könyvszakértői véleményben meghatározott mértékben rendkívüli munkavégzés történt, a IV. és VI. rendű felperesek azonban nem tudták igazolni, hogy erre a kereseti kérelmükben meghatározott időtartamban került sor, ezért a kereset részbeni elutasítása sem volt jogszábsértő.

A felülvizsgálati kérelem

[26] A IV. és VI. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az alperes kereseti kérelemnek megfelelő marasztalását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, és új határozat meghozatalára történő utasítását kérte.

[27] A IV. és VI. rendű felperes elsődlegesen a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdésének megsértését kifogásolta. Hivatkozásuk szerint a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben a felperesek soha nem fogadták el az alperes által rendelkezésre bocsátott munkaidő nyilvántartási adatokat. A per során kénytelenek voltak magáninformatikai szakértői vélemény beszerzésére az OMMF 2009. november 19-én kelt határozatában foglalt azon megállapítás alátámasztására, amely szerint az alperes súlyosan megsértette valamennyi munkavállaló munkaidő nyilvántartásának vezetését.

[28] A magánszakértői vélemény szerint megállapítható, hogy az alperesi munkaidő nyilvántartást vezető informatikai rendszer manipulálható, és az is, hogy olyan munkavállalókról is vezettek ujjlenyomatot informatikai nyilvántartást, aki orvosi igazolással

bizonyítottnak nem volt alkalmas ujjlenyomat adására. Önmagában ez a tény teljesen elfogadhatatlanná teszi a munkaidő nyilvántartás adatait.

[29] A IV. és VI. rendű felperesek álláspontja szerint a jogi képviselőjük csak és kizárólag azért fogadta el jogfenntartással az alperes informatikai rendszere által kreált adatokat, mert a bíróság ennek hiányában megtagadta volna a könyvszakértő kirendelését.

[30] Hangsúlyozták, hogy az informatikai szakértő álláspontja szerint az alperesnél használatban lévő informatikai rendszer az adatok módosítása ellen nem nyújtott védelmet, ezért elviekben nem zárható ki, hogy az alperes érdekében az ujjnyomat olvasóval nyert adatok utólagos módosítására kerülhetett sor.

[31] A IV és VI. rendű felperesek további érvelése szerint az alperes nem tett eleget a régi Mt. 140/A. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt munkaidő nyilvántartási kötelezettségének. A hivatkozott rendelkezések a kötelezettség megszegésére ugyan nem tartalmaznak közvetlen szankciót, azonban ilyen esetben a bíróságnak a kialakult bírói gyakorlatot kell követnie. E körben hivatkozott a BH2009.120, EBH2009.1986, BH2015.232, BH2023.75 számú eseti döntéseiben kialakított gyakorlatra, valamint a Kúria Jogegységi Panasz Tanács Jpe.IV.60.014/2022/9. számú határozatában foglaltakra. Kiemelték, hogy az 1/2022 JEH határozat szerint a munkáltatónak a munkaidő nyilvántartást úgy kell vezetni, hogy az megfeleljen a naprakészség, hitelesség, illetve az utólagos ellenőrizhetőség követelményének.

[32] Álláspontjuk szerint a perben a felperesek igazolták, hogy az alperes által működtetett ujjlenyomat-leolvasó rendszeren alapuló munkaidő nyilvántartás hitelessége megkérdőjelezhető, utólagos ellenőrzésre nem alkalmas, mivel több olyan munkavállaló esetében is tartalmazott adatokat, akik orvosilag alkalmatlanok voltak ujjlenyomat adására. Sérelmezték, hogy a bíróságok mindezek ellenére a munkáltató helyett a munkavállalókra hárították a munkaidő nyilvántartás megszegésének terhet.

[33] A felperesek keresete az OMMF határozatán alapult, amely megállapította, hogy a munkavállalók nem a közölt munkabeosztás, hanem a munkáltató utasítására, attól eltérően végeztek munkát, ezért szükséges az a nyilvántartás, amelyből a tényleges munkavégzés időpontja és időtartama megállapítható. Ennek vezetésére az alperes volt köteles. Álláspontjuk szerint határozott kereseti követelést terjesztettek elő, amellyel szemben az alperes nem tudott sem naprakész, sem hiteles, így utólag ellenőrizhető adatokat benyújtani. A bírósági gyakorlat ugyanakkor egyértelmű abban, hogy a munkáltató által vezetett munkaidő nyilvántartás hiányossága esetén a bizonyítási teher a munkáltatóra hárul. A megismételt elsőfokú eljárásban a másodfokú bíróság által előírtakat nem vették figyelembe, a részítéletben az elsőfokú bíróság nem értékelte, így kizárólag az alperes által rendelkezésre bocsátott adatok alapul vételével történt meg a marasztalási összeg megállapítása. Mindezek alapján az eljáró bíróságok megsértették a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat is. Amennyiben az informatikai szakértők által a szakértői véleményben leírtakat, valamint a perben utólagosan becsatolt adatokat helyesen egybevetették volna, nem juthattak volna más álláspontra, csak arra, hogy a régi Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt általános szabályt kell alkalmazni, vagyis a bizonyítási teher megfordult.

[34] Az alperes a Kúria 2. sorszámú felhívása ellenére a felülvizsgálati ellenkérelmét a jogi képviselő felülvizsgálati eljárásra is kiterjedő meghatalmazása nélkül nyújtotta be, ezért azt a Kúria a Pp. 73/B.§ (1) bekezdése alapján hatálytalannak tekintette.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[35] A IV. és VI. rendű felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint megalapozatlan.

[36] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 270. § (2) bekezdése és a 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, a 272. § (2) bekezdése szerint megjelölt jogszabálysértések tekintetében vizsgálta felül. A régi Pp. 270. § (2) bekezdésének és a 275. § (3)-(4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi, vagy eljárási szabálysértés, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.

[37] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerint lefolytatható rendkívüli perorvoslat. A Kúria számos határozatában megerősített (például Pfv.V.20.707/2022/4., Pfv.V.20.794/2022/4.) a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli utasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 3. pontjában foglaltak szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés, és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet többféle okból is támadja, vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak rendelkeznie kell a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményekkel {PK vélemény 6. pont, Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6.-BH2017.196., Pfv.IV.20.503/2023/5.}. Nem elégséges az sem, ha a fél az általa megsértettnek vélt jogszabályhelyeket csupán felsorolja, majd szöveges indoklását úgy adja elő, hogy azt nem társítja az egyes konkrétan megjelölt jogszabályhelyekhez (Kúria Pfv.III.20.212/2021/6., Mfv.X.10.115/2020/7.).

[38] A IV. és VI. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében alapvetően arra hivatkozott, hogy a számítások alapját képező, a munkavállalók ujjlenyomatát leolvasó rendszeren alapuló munkaidő nyilvántartás adatai manipulálhatóak, utólag módosíthatóak voltak, ezért az nem felelt meg a régi Mt. 140/A. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt törvényi követelményeknek, így a következetes bírói gyakorlat alapján a régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint meghatározott bizonyítási teher átfordult, és az alperes volt köteles igazolni a ledolgozott munkaórák számát, amelynek nem tett eleget.

[39] A felülvizsgálati kérelemben kifejtett érvelésével szemben az eljáró bíróságok a megismételt eljárásban hosszas bizonyítást követően vontak le következtetést a kereset részbeni megalapozottságára, illetőleg ezt meghaladóan a kereset elutasítására. A munkaidő nyilvántartások beszerzése megtörtént, annak informatikai vizsgálatára, majd pedig könyvszakértő kirendelésére is sor került.

[40] A töretlen bírói gyakorlat szerint, ha a munkavállaló túlmunka iránti igényt érvényesít, a mérték tételes igazolása őt terheli (Mfv.II.10.608/2013/4.). A túlmunka végzését a munkavállalónak kell bizonyítania, ennek hiányában ezen a jogcímen ellentételezésre nem tarthat igényt (Mfv.I.10.609/2016/5.).

[41] Alapítan a IV. és VI. rendű felperesnek az OMMF határozat megállapítására történő hivatkozása is, figyelemmel arra, hogy a régi Pp. 4. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti.

[42] A IV. és VI. rendű felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az informatikai szakértői véleményben az adatok manipulálhatósága lehetőségének felvetése elegendő annak tényleges megvalósulásának igazolására és ezáltal a bizonyítási teher átfordulására.

[43] Az alperes a per során a rendelkezésére álló, a munkavállalók ujjlenyomata alapján készült, a munkaidő kezdetét és végét rögzítő nyilvántartást benyújtotta, - többek között - a IV. és VI. rendű felperes hozzájárulásával a könyvszakértő kirendelésére is az abban foglalt adatok alapján került sor.

[44] A Kúria nem kíván eltérni a töretlen és egységes ítélkezési gyakorlattól abban a jogkérdésben, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének és mérlegelésének nincs helye, ezért önmagában nem állapítható meg jogszabálysértés, ha a kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja (BH1998.401.) A jogszabálysértést a mérlegelési hiba akkor valósítja meg, felülmérlegelésre csak akkor van lehetőség, ha a korábbi mérlegelés kirívóan okszerűtlen, nyilvánvalóan iratellenes, vagy ellentétes a logika alapvető szabályaival (Pfv.V.20.430./2022/6., Pfv.IV.21.281/2022/5., Pfv.V.20.810/2022/5.). Lényeges, hogy a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna (BH2013.119.), az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.V.20.796/2022/6., Pfv.I.20.507/2022/5., Pfv.IV.20848/2022/5. Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013.119.).

[45] A perbeli esetben a IV. és VI. rendű felperes által felhozott indokok nem vezethettek a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez, mert a megjelölt bizonyítékok alapján kizárólag egyfajta, a jogerős ítélettől eltérő, a IV. és VI. rendű felperes által előadott következtetés levonására nem volt lehetőség. Az informatikai szakértő a munkavállalók ujjlenyomat leolvasásán alapuló munkaidő nyilvántartás helyszíni vizsgálatát elvégezte és a rendszer felépítése alapján úgy foglalt állást, hogy utólagos adatmódosítások szakértői bizonyossággal nem állapíthatók meg. A rendszerbe bekerült adatok utólagos módosítására a boltvezetőnek és a rendszergazdának volt elvi lehetősége, azonban annak tényleges megtörténte a szakértő nem talált bizonyítékot.

[46] Az elsőfokú bíróság eljárása során a felperesek képviselője a 49. számú jegyzőkönyvben az alperes munkaidő nyilvántartási adatait elfogadta és annak felhasználásával kérte a könyvszakértő kirendelését. Nyilatkozatában csupán az ujjlenyomat olvasó alapján megállapítható adatok manipulálhatóságára utalt és – a jogerős ítélet helytálló megállapítása szerint – a jövőbeli szakvélemény nagyságrendbeli eredményességéhez kötötte annak elfogadását, amelyre ugyanakkor az eljárási szabályok nem adnak lehetőséget. A szakvélemény vitatására nincs lehetőség abban az esetben, ha az annak alapjául szolgáló adatok tekintetében a felek egyező nyilatkozatot tesznek és az ezen adatok alapján levont következtetés nem számszaki hibán alapul.

[47] A IV. és VI. rendű felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy egyes munkatársaik bizonyítottan nem voltak alkalmasak ujjlenyomat adására, amely a nyilvántartás hitelességét megkérdőjelezi. A Kúria rámutat arra, hogy egyes munkavállalók bizonyított ujjlenyomat adási képtelensége a IV. és VI. rendű felperes felülvizsgálati érvelését azért nem támasztja alá, mert esetükben ilyen tartalmú orvosi igazolás benyújtására nem került sor. Pertársának speciális helyzete érvelésük megalapozottságát nem támasztotta alá.

[48] A IV. és VI. rendű felperes felülvizsgálati érvelésével szemben a jogerős ítélet nem volt ellentétes a felülvizsgálati kérelemben felhívott bírósági döntésekkel sem.

[49] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt eseti döntésekben foglalt jogértelmezés ügyszabotosság hiányában a jelen ügyben nem irányadóak. Az ügyszabotosság megítélése során

szigorúan kell venni például az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát [Jpe.I.60.009/2023/22. (45)]. A precedensként hivatkozott ítéletek eltérő tényállásuk miatt a perbeli esetben nem voltak irányadók. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.081/2007. számú (megjelent:BH.2009.120.) ítéletében a munkáltató a munkavállaló munkaidejét nem a valóságnak megfelelően tartotta nyilván, napi 4 órás munkavégzést igazolt annak ellenére, hogy a vendéglátóipari tevékenységet folytató alperes nyitvatartása, a felperes egyedüli munkavállalóként történő alkalmazása és a tanúvallomások egyértelműen a keresetben állított mértékű munkavégzést támasztották alá. Ugyanezen okból nem volt figyelembe vehető az EBH2009.1986. számon megjelent döntésben foglalt jogértelmezés sem, mert az adott esetben nem állapítható meg a munkaidő nyilvántartás elmulasztása. A Kúria Mfv.II.10.688/2014. (megjelent:BH2015.232.) számú ügyében a munkáltató – az iratok megsemmisülésére hivatkozással - nem tett eleget a munkaidő nyilvántartás adatait tartalmazó dokumentumok becsatolására történő felhívásnak, amely kötelezettség megszegését a bíróságok az alperes terhére értékelték. A megjelölt döntésekkel szemben a perbeli esetben ugyanakkor az alperes által működtetett munkaidő nyilvántartás a IV. és VI. rendű felperes esetében a tényleges munkakezdési és befejezési időpontokat rögzítette, azok adatait a munkáltató a perben becsatolta, így olyan kötelezettségsszegés, amely a bizonyítási teher átfordulását eredményezte volna, nem volt megállapítható.

[50] A munka törvénykönyve munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó szabályainak értelmezéséről szóló 1/2022. JEH (Jpe.IV.60.014/2022/9.) számú jogegységi határozat a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 134. §-át és nem a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott régi Mt. 140/A. § eltérő szabályait értelmezte. A jogegységi határozat abban a kérdésben foglalt állást, hogy a munkaidő nyilvántartást a munkavégzés helyén szükséges-e vezetni.

[51] A Kúria Mfv.10.099/2022/7. (megjelent:BH.2023.75) döntése nem a munkáltató munkaidő nyilvántartási kötelezettségéről, hanem a szabadság kiadása és pénzbeli megváltására vonatkozó kötelezettségről, és bizonyítási érdekéről szól. Önmagában a nyilvántartás manipulálhatóságának, tehát a lehetőségének a perbeli valószínűsítése – az adott esetben – nem alkalmas a felpereseket terhelő bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher megfordítására.

[52] A régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben a felperesek voltak kötelesek bizonyítani azt, hogy a munkaidő nyilvántartáson túl további ledolgozott munkaórákat teljesítettek, ezek tételes, egyes munkanapokra történő kimutatása, és annak számszaki összegzése az ő terhükre esett. Miután a rendelkezésre álló bizonyítékok a felperesek elsőfokú ítéletben foglalt marasztalási összegzen túli megalapozottságát nem támasztották alá, a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[53] A régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a perben a felperesek voltak kötelesek bizonyítani azt, hogy a munkaidő nyilvántartáson túl további ledolgozott munkaórákat teljesítettek, ezek tételes, egyes munkanapokra történő kimutatása, és annak számszaki összegzése is a bizonyítási kötelezettségük része. Ennek hiánya, illetve sikertelensége a terhükre esik.

Záró rész

[54] A felülvizsgálati eljárásban az alperes hatálytalan felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztett elő, ezért a felperesek felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére nem kötelesek.

[55] A IV. és VI. rendű felperes munkavállalói költségkedvezménye folytán a felülvizsgálati eljárási illeték a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam terhén marad.

[56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[57] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2025. június 25.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró